

Pedagogická
fakulta
Faculty
of Education

Jihočeská univerzita
v Českých Budějovicích
University of South Bohemia
in České Budějovice

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích
Fakulta Pedagogická
Katedra Společenských věd

Bakalářská práce

Škola jako nástroj integrace
vietnamské menšiny v Týně nad Vltavou

Vypracoval: Jan Ťupa
Vedoucí práce: PhDr. Salim Murad, Ph.D.

České Budějovice 2014

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracoval samostatně a že jsem všechny použité informační zdroje uvedl v seznamu literatury.

V Týně nad Vltavou dne 20. 4. 2014

.....

Podpis

Poděkování

Chtěl bych poděkovat vedoucímu práce panu PhDr. Salimu Muradovi, Ph.D. za odborné vedení, podnětné připomínky a vstřícný přístup k mé osobě. Dále děkuji vyučujícím ZŠ Hlinecká v Týně nad Vltavou, kteří mi umožnili na půdě školy provádět výzkum. V neposlední řadě svým rodičům za velkou pomoc při organizování rozhovorů se žáky, jazykovou korekturu a celkovou podporu při sestavování výsledné verze.

Anotace

Ve své práci se zaměřím na děti z rodin, které se do České republiky přistěhovaly z Vietnamu. Děti, navštěvující Základní školu Hlinecká v Týně nad Vltavou, které budou mým cílem, se tady většinou už narodily a je to takzvaná druhá generace Vietnamců.

V úvodu práce se budu věnovat historii migrace z Vietnamu do ČR, nahlédnu také do dob, kdy se první vietnamské rodiny objevily i v Týně nad Vltavou. Následně představím hlavní závěry prací výzkumníků věnujících se studiu vietnamské menšiny v ČR a to vzhledem k postavení dětí se zázemím ve vietnamské menšině v českých školách. Nespornou částí úspěšné integrace je také pohled médií na určitou menšinu, ten se pokusím shrnout.

V analytické části práce se budu zabývat vlastním výzkumem- rozhovory, kde se budu snažit nahlédnout do hodnotového zázemí rodin vietnamské menšiny v Týně nad Vltavou a pokusím se zjistit, zda škola může být více nápomocná v integraci vietnamské menšiny. Zároveň se pokusím zjistit, jakou roli hraje vzdělání v hodnotové orientaci rodin Vietnamců v Týně nad Vltavou. Pokusím se též charakterizovat školní prostředí, ve kterém jsou vzdělávány děti se zázemím ve vietnamské komunitě – ve smyslu připravenosti školy, pedagogů, kontaktů s rodiči žáků, přijetí spolužáky – z pohledu učitelů a žáků.

V závěru své práce budu výsledky svého výzkumu konfrontovat s výsledky zkoumání evropských výzkumníků, které se vztahují na integraci menšin.

Klíčová slova: druhá generace Vietnamců, integrace, výzkum, porovnání s Evropou

Abstract

In my thesis, I am going to focus on children, who came to the Czech Republic from Vietnam. Children attending the Elementary school Hlinecká in Týn nad Vltavou is my subject of study. Most of them were born here and they are called the second generation of Vietnamese.

As an introduction I will be devoted to the history of migration from Vietnam to the Czech Republic. I also take a look into the time when the first Vietnamese families appeared in Týn nad Vltavou. Later on I am going to present the main conclusions of famous researchers who occupy themselves with Vietnamese minority specifically in the branch of Vietnamese children in Elementary schools. One of the most important parts of the successful integration is the view of the mass media and I will try to sum it up.

In my analytical part I will be doing a short research in form of dialogues in which I will be striving for a closer look to the value background of Vietnamese minority families in Týn nad Vltavou. I attempt to find out if the school as an institution can be more helpful in the whole integration. I will be interested in the function of education as a value and I am going to characterize the school environment in which Vietnamese minority children are being educated within the meaning of the readiness of the school, teachers, contacts with parents and acceptance of the classmates from the view of both teachers and pupils themselves.

In the end I confront my results with the similar European research.

Keywords: second generation of Vietnamese, integration, research, comparison with Europe

Obsah

Úvod	7
1 Historie migrace z Vietnamu do Československa a České republiky.	9
1.1. Příchod Vietnamců do Týna nad Vltavou	12
2 Statistické údaje týkající se Vietnamské populace v současné ČR a jihočeském kraji	14
3 Shrnutí dosavadních výzkumů	15
4 Hodnoty současné vietnamské společnosti	18
5 Škola jako důležitý integrační faktor	21
6 Jak je ZŠ Hlinecká v Týně nad Vltavou připravena na přijetí žáků s vietnamskými předky	23
7 Vlastní výzkum	24
7.1. Rozhovory s dívkami	25
7.2. Rozhovor s paní učitelkou z prvního stupně	32
7.3. Rozhovor s paní učitelkou z druhého stupně	35
7.4. Rozhovor s výchovným poradcem	36
8 Většinová společnost a Vietnamci z pohledu českých médií	39
9 Závěr	43
10 Seznam použitých zdrojů	45

Úvod

Ve své bakalářské práci se pokusím shromáždit fakta a argumenty, abych mohl dokázat, že při správně použitých metodách a formách výuky ve školní praxi základní školy platí, že rozdíly mezi většinovou populací českých žáků a vietnamskými dětmi takzvané druhé generace jsou buď zcela minimální, nebo žádné a většinová populace žáků a život v naší moderní společnosti ovlivňuje tyto žáky takovým způsobem, že by dnes už vietnamské dítě na základní škole od českého dítěte nebýt rozdílů ve vzhledu nikdo nepoznal.

Tuto práci jsem si vybral proto, neboť se chci stát po vzoru svých rodičů dobrým učitelem. Myslím si, že v současné době k tomu patří nepochybně i umění být schopen učit prakticky kohokoli bez rozdílu původu, vzhledu, barvy kůže, náboženství a podobně. Ve svém výzkumu jsem se zaměřil na práci s vietnamskými žákyněmi, jejich rodiči a jejich pedagogy na prvním i druhém stupni. Jména zkoumaných dívek ani jména učitelů samozřejmě z pochopitelných důvodů nezveřejňuji, ale jedná se o osoby, které znám osobně a v této práci je nazývám českými jmény.

Celou práci jsem pomyslně rozdělil na teoretickou a praktickou část, kdy čtenáře v teoretické části seznámím se základními díly a články týkající se této problematiky. Za nejpřínosnější považuji knihu „S vietnamskými dětmi na českých školách“ od kolektivu autorů vedených Mgr. Janem Černíkem. Jeden z mnoha přispívatelů byl i Mgr. Jiří Kocourek, známý vietnamista a sociolog. Z této knihy jsem čerpal nejvíce informací právě proto, že tato práce je velice pestrá a nahlíží na problémy z mnoha různých pohledů. Mezi další celorepublikově uznávané autory, jejichž názory se objeví v mém textu, patří PhDr. Stanislav Brouček CSc., který se této problematice věnuje už celou řadu let a také velmi významný vietnamista prom. fil Ivo Vasiljev CSc.

Dále seznámím čtenáře s fakty o migraci Vietnamců do ČSSR, ČR a následně i do sledovaného města Týna nad Vltavou. Jako důležitý prvek považuji i informace o hodnotových měřících naší a vietnamské populace.

Důležitější však než teoretické informace jsou pro mě výsledky mých praktických výzkumů, které mi doufám dovolí můj záměr kvalifikovaně prokázat. Pro lepší pochopení celé práce použiji i některé statistické údaje.

Domnívám se, že pokud moje závěry budou platit na sledované škole, je více než pravděpodobné, že by kdokoli na jiných školách v menších městech (do deseti tisíc obyvatel) dospěl ke stejným nebo velmi podobným závěrům.

1 Historie migrace z Vietnamu do Československa a České republiky.

Celý proces příchodu lidí vietnamské národnosti započal těsně ke konci čtyřicátých let a zcela vypukl v padesátých letech dvacátého století, konkrétně druhého února 1950, kdy Československá republika navázala diplomatické vztahy s Vietnamskou demokratickou republikou.¹ První vietnamská ambasáda v Praze byla postavena v roce 1955 a Vietnamci tedy měli své zastání v této cizí zemi.²

Šest let nato byla ČSR hostitelem sta sirotků, kteří k nám byli posláni, aby zde získali patřičné vzdělání a naše vlast je přijala v rámci mezinárodní pomoci.³ Po třech letech se většina z nich vrátila zpět domů. Ti, kteří zůstali, přijali ČSR jako adoptivní domov.⁴

Kvůli velkému zájmu o pobyt u nás byly dokonce vytvořeny kvóty, které stanovovaly, že ročně může přijet jen dvacet až padesát studentů z různých škol. V tu dobu byla také podepsána dohoda o vědecko technické spolupráci, která zaručovala přijmout praktikanty, kteří se u nás měli učit lehkému průmyslu a strojírenství. V roce 1966 Československo mimořádně nabralo dalších 2100 technických kádrů a od této doby další podobné dohody jen přibývaly.⁵ Socialistická republika Vietnam vznikla v roce 1976 a o 3 roky později vstoupili do COMECOMU, rady pro společnou ekonomickou pomoc, kde se jednalo, jak se

¹ Menšiny a migranti v České republice: my a oni v multikulturální společnosti 21. století. Vyd. 1. Praha: Portál, 2001, s. 103-105. ISBN 8071786489.

² KOCOUREK, Jiří. A brief history of Czech-Vietnamese relations and activities of the Vietnamese in the Czech Republic. 2006, s. 82-89.

³ Menšiny a migranti v České republice: my a oni v multikulturální společnosti 21. století. Vyd. 1. Praha: Portál, 2001, s. 103-105. ISBN 8071786489.

⁴ KOCOUREK, Jiří. A brief history of Czech-Vietnamese relations and activities of the Vietnamese in the Czech Republic. 2006, s. 82-89.

⁵ Menšiny a migranti v České republice: my a oni v multikulturální společnosti 21. století. Vyd. 1. Praha: Portál, 2001, s. 103-105. ISBN 8071786489.

podílet na obnovení vývoje ve Vietnamu z hlediska výzkumu, technologie a kultury.⁶

Kolem roku 1981 nebyl u nás pracovní trh ani zdaleka tak přesycen jako dnes a díky tomu u nás mohlo bez sebemenších problémů pracovat kolem třiceti tisíc Vietnamských pracovníků bez toho, aby někdo poukazoval na to, že způsobují nezaměstnanost v české populaci. Celé dvě třetiny z nich vykonávaly zaměstnání dělníka.⁷

Nejvíce pomoci od Československa se Vietnamu dostalo v roce 1956. Právě tehdy se schválila výstavba nemocnice česko- vietnamského přátelství v Hai Phongu, naši režiséři byli posláni do Vietnamu, aby školili vietnamské filmaře, ve vojenské sféře se pomoc týkala pilotů a nesmíme zapomenout také na pomoc v oblasti potravinářského průmyslu a stavby prvního pivovaru.⁸ Když Spojené státy zaútočily na Vietnam, lidově demokratické Československo americký vpád odsoudilo a pomáhalo dodávat zbraně na obranu.⁹

Léta 1979 až 1985 patří díky dohodě dvou států mezi nejvíce využitě z hlediska migrace. Tehdy k nám přišlo 8700 středoškoláků a 23 300 učňů a stážistů a další byli na cestě¹⁰. Sčítání ukázalo, že v roce 1981 hostila naše země 30-35 tisíc Vietnamců, z čehož dvě třetiny zde pobývaly za účelem práce.¹¹

6 KOCOUREK, Jiří. A brief history of Czech-Vietnamese relations and activities of the Vietnamese in the Czech Republic. 2006, s. 82-89.

7 Menšiny a migranti v České republice: my a oni v multikulturní společnosti 21. století. Vyd. 1. Praha: Portál, 2001, 188 s. ISBN 80-717-8648-9.

8 KUŠNIRÁKOVÁ, Tereza. Česká stopa ve Vietnamu. Geografické rozhledy: časopis pro výuku a popularizaci geografie. Praha: IRIS, 2012, č. 1, s. 26-27.

9 KOCOUREK, Jiří. A brief history of Czech-Vietnamese relations and activities of the Vietnamese in the Czech Republic. 2006.

10 Tamtéž

11 Tamtéž

Od roku 1988 do 1993 se u nás odehrálo hodně událostí. Se změnou režimu se změnil i přístup k Vietnamcům. Mnoho studentů bylo posláno zpět a ti, co zůstali, museli zdlouhavě přehodnocovat a dokazovat zdejšími úřadům, proč zůstávají.¹²

Udála se ale jedna změna k lepšímu a to nový mechanismus migrace a tedy vysvitla naděje a nová příležitost pro Vietnamce, kteří tu chtěli pracovat a žít.¹³

V roce 1994 Vietnamská socialistická republika a Česká republika znovu podepsali dohodu a přijímání studentů do učebních poměrů se znovu obnovilo. Od roku 1997 spolu obě země spolupracují i v jiných oblastech než jen školství. Od roku 2004 je Vietnam země, které je poskytována naše pomoc přednostně. Česká republika tam nahrazuje zastaralé nemocniční vybavení, pomáhá mladým postiženým v Thai Nguyen, zpracovává ekologicky biologický odpad, znovu zalesňuje vykáčená území, pomáhá objevovat zdroje pitné vody v Nghe An Provincii, dodává chmel a mnoho dalšího.¹⁴

Jako dárek k šedesátiletému výročí česko-vietnamských vztahů byla vytvořena pravidelná přímá letecká linka z Prahy do Hanoie. Mezinárodní pomoc, kterou ČSR poskytovala v minulosti, nebyla z počátku z dobré vůle kvůli tlaku ze strany Sovětského svazu. Až po dlouhé době, ke konci století, se vietnamsko-české přátelství vyvinulo do dobrovolného svazku a trvá nadále.¹⁵

12 KOCOUREK, Jiří. A brief history of Czech-Vietnamese relations and activities of the Vietnamese in the Czech Republic. 2006.

13 Tamtéž

14 Tamtéž

15 KUŠNIRÁKOVÁ, Tereza. Česká stopa ve Vietnamu. Geografické rozhledy: časopis pro výuku a popularizaci geografie. Praha: IRIS, 2012, č. 1, s. 26-27.

1.1. Příchod Vietnamců do Týna nad Vltavou

Historie příchodu prvních Vietnamců do Týna nad Vltavou je částečně zahalena tajemstvím. Starší „Týňáci“, například můj otec, který žije v Týně nad Vltavou od roku 1963, si pamatuje, že s prvními Vietnamci se setkal na zamrzlé řece Vltavě v roce 1975, tehdy byli tito Vietnamci neuvěřitelně překvapeni tím, že v Čechách existuje skutečná zima, prohlíželi si led, klepali na něj a s úžasem pozorovali listy, které pod ledem bral proud řeky.

Zkusil jsem si tedy tuto vzpomínku ověřit v kronice naší obce. Bohužel jsem zjistil, že se kronika o pobytu Vietnamců v této době nezmiňuje, jedná se tedy zřejmě o část Vietnamců, kteří v té době studovali na SOÚ Hněvkovice, což je obec 4 km vzdálená od Týna nad Vltavou proti proudu řeky. Tito Vietnamci byli vojáky, kteří bojovali ve válce s USA, někteří z nich byli dokonce i zraněni (spáleniny od napalmu a různé jizvy vysvětlovali tito vojáci tím, že se jedná o pozůstatky války) a na základě tehdejší smlouvy mezi Vietnamem a ČSSR si u nás vykonávali odbornou praxi.

Ti Vietnamci, se kterými se mi povedlo navázat spolupráci, jsou samozřejmě členy úplně jiné vlny migrantů z Vietnamu a podle rozhovoru s jedním majitelem večerky jsem se dozvěděl, že on je zde nejdéle a přišel před 15 lety, to znamená v roce 1999. Soužití vietnamských spoluobčanů s etnikem Týna nad Vltavou a přilehlých obcí bylo vždy bez problémů. Nikdo ze zdejších lidí si nepamatuje, že by někdy došlo k nějakému konfliktu z rasových či jiných důvodů. Vietnamci z jiných měst do Týna přijíždějí pravidelně na trhy, které se pořádají vždy na zdejším náměstí a nábřeží. Jejich stánky Češi horlivě navštěvují a nakupují podle jejich slov sice nepříliš kvalitní, ale zato neobyčejně levné výrobky, oděvy, obuv, ... Podle názoru jedné ze sousedek si Vietnamci zaslouží spíše obdiv a úctu za jejich píli, pracovitost a trpělivost s některými rádoby vtípnými zákazníky, kteří jim tykají, mluví na ně povýšeně, hovoří o nich jako o „Ďamanech“ apod.

V Týně nad Vltavou a okolí patřícímu k městu v současnosti žije podle mých informací pět velkých rodin (prarodiče, rodiče i děti pohromadě) a zabývají se především prodejem spotřebního zboží (potraviny, oblečení, boty, spotřební elektronika). Jedna část města Týna nad Vltavou, ulice zvaná Horní Brašov se někdy také nazývá Malý Vietnam, protože většina obchodů patří nebo patřila vietnamským obchodníkům. Vietnamci u nás také provozují restauraci v Hotelu Vltava a úspěšně konkurují dvěma čínským restauracím.

Závěrem kapitoly je možné říci, že občané Týna nad Vltavou mají s Vietnamci mnohaleté zkušenosti jako s bezproblémovými, spolehlivými občany, kterým je možné věřit, kteří jsou velmi pracovití, a převažuje názor, že Romové by se od nich mohli jejich pracovitosti učit.

2 Statistické údaje týkající se Vietnamské populace v současné ČR a jihočeském kraji

V prosinci 2012 bylo zjištěno českým statistickým úřadem, že v naší zemi žije 57 360 Vietnamců.¹⁶ Podíváme-li se na to číslo konkrétněji, 10 až 15% z nich žije v jihočeském kraji a to přímo v okrese České Budějovice, do kterého spadá i Týn nad Vltavou.¹⁷

Ve školním roce 2011/2012 navštěvovalo základní školy v České republice 2852 žáků vietnamské národnosti.¹⁸

Vietnamci jsou v současnosti třetí v pořadí cizinců zaměstnaných v České republice. Například v jihočeském kraji jich bylo evidováno v roce 2005 1079 a vytvářejí 13 % celkově zaměstnaných cizinců podle státního občanství za Slováky a Ukrajinci. Dále vytvářejí 34 % živnostníků ze všech cizinců, kteří u nás podnikají.¹⁹

Celorepublikově platí podle Výzkumného ústavu práce a sociálních věcí z roku 2009, že je zde 10 000 dětí, jejichž rodiče přišli z Vietnamu. Na základních školách je jejich průměrný prospěch 1,3. Na středních školách a gymnáziích je průměrný prospěch 1,7 a 468 Vietnamců v ČR studuje dokonce některou z našich vysokých škol.²⁰

¹⁶ Cizinci podle kategorií pobytu, pohlaví a občanství k 31. 12. 2012. Český statistický úřad [online]. 2013 [cit. 2014-01-12]. Dostupné z: [http://www.czso.cz/csu/cizinci.nsf/t/7C00563328/\\$File/c01b10t.pdf](http://www.czso.cz/csu/cizinci.nsf/t/7C00563328/$File/c01b10t.pdf)

¹⁷ Podíl cizinců vietnamského státního občanství na všech cizincích v ČR k 31.12.2012. Český statistický úřad [online]. 2013 [cit. 2014-01-12]. Dostupné z: [http://www.czso.cz/csu/cizinci.nsf/t/7D0033968B/\\$File/141413_kt08.pdf](http://www.czso.cz/csu/cizinci.nsf/t/7D0033968B/$File/141413_kt08.pdf)

¹⁸ Děti, žáci a studenti podle státního občanství na mateřských školách, základních, středních a vyšších odborných školách a konzervatořích ve školním roce 2011/12. Český statistický úřad [online]. 2013 [cit. 2014-01-12]. Dostupné z: [http://www.czso.cz/csu/cizinci.nsf/engt/11004A0B99/\\$File/c06t01.pdf](http://www.czso.cz/csu/cizinci.nsf/engt/11004A0B99/$File/c06t01.pdf)

¹⁹ Jihočeský kraj. Český statistický úřad [online]. 2013 [cit. 2014-01-12]. [http://www.czso.cz/csu/cizinci.nsf/t/6700311D68/\\$File/1377060203.pdf](http://www.czso.cz/csu/cizinci.nsf/t/6700311D68/$File/1377060203.pdf)

²⁰ LICHTENEGEROVÁ, Renata. Vietnamští podnikatelé jdou z tržnic do čela firem. [online]. [cit. 2014-04-24]. Dostupné z: <http://euro.e15.cz/profit/vietnamsti-podnikatele-jdou-z-trznic-do-cela-firem-893924>

To potvrzuje údaje o tom, jak si Vietnamci, rodiče i děti váží české školy. Stále platí ono přísloví, které říkávají vietnamští rodiče: „Uč se, ať si úspěšný v konkurenci, my tě finančně podpoříme. Je důležité uspět v konkurenci.“²¹

3 Shrnutí dosavadních výzkumů

Doposud jsem uváděl, že na základě statistik z roku 2009 patřily vietnamské děti mezi nejlepší žáky ze třídy. Mně se podařilo zjistit, že v současné době došlo k „přizpůsobení“ vietnamských žáků a studentů českým žákům a studentům v tom, že není třeba se příliš učit, na nějakou střední školu se stejně dostanu, i trojka je dobrá známka, ... Proto také žákyně, které jsem dotazníky sledoval, patří mezi průměrné nebo lehce nadprůměrné žáky, co se týče znalostí, trojky nejsou výjimkou, i když žákyně vědí, že mají na víc a že je to jejich vina, pokud jejich prospěch není lepší. Co se nezměnilo, je důraz na slušné chování ke spolužákům i učitelům a profesorům. Sledované žákyně si nedovedou představit, že by měly být kázeňsky řešeny a trestány. To by pro jejich rodiče byl mimořádně vážný problém.

Co obecně platí o vietnamských dětech na českých školách? Jak uvádí Jiří Kocourek, vyskytly se vždy pro Vietnamce po příjezdu do ČR tyto problémy.

1. Nic neví o naší zemi a jazyku

²¹ KOCOUREK, Jiří a Eva PECHOVÁ. *S vietnamskými dětmi na českých školách: Děti a rodina*. Vyd. 1. Jinočany: H, 2006, s. 160-185. Multikulturální inspirace. ISBN 8073190559.

2. Kulturní a stravovací šok (rýže), který je limituje v podávání větších fyzických či psychických výkonů
3. Problém v učení se jazyku (efektivně)
4. Rozdíly mezi českým a vietnamským komunikačním stylem (pro nás tzv. nevhodné otázky- Jste tlustá, Jste zdrav?)
5. Rozdíly v neverbální komunikaci
6. Jiný pojem hodnot u vietnamské populace²²

Sledované žákyně se narodily v naší zemi, ovládají náš jazyk stejně jako my, vstřebaly kulturu, morálku i zákony této země. Nepociťují žádný kulturní šok, přizpůsobily se bez sebemenších problémů i českému stravování přestože doma jí vietnamská jídla. Snad jenom upozorňují na to, že rýže vařená u nás není taková, na kterou jsou zvyklí.

Problém nastává tehdy, když děti zjistí, že mnohem lépe ovládají český jazyk (někteří sledovaní rodiče mluvili česky velice špatně a hlavně někteří z nich takřka vůbec). Děti toto cítí vůči rodičům jako svoji výhodu, naopak rodiče jim vyčítají, že neumějí pořádně vietnamsky a nechtějí respektovat některé vietnamské tradice, které rodiče považují za důležité.²³

Na rozdíl od Kocourkových závěrů u mnou sledovaných dívek byl jejich komunikační styl naprosto stejný jako kdybych mluvil se stejně starými českými děvčaty. Nezaznamenal jsem žádné neobvyklé otázky typu: Jste zdrav?²⁴ Překvapilo mě, že se ke mně dívky chovaly otevřeně a že vše, na čem jsme se dohodli, se vždy snažili splnit. Domníval jsem se, že budou více nedůvěřivé a že rodiče budou mít z „výzkumu“ strach, což se nepotvrdilo. Je pravda, že kulturní rozdíly mezi Vietnamci a Čechy (zjev a neverbální komunikace) jsem ve

²² Tamtéž

²³ ČERNÍK, Jan. *S vietnamskými dětmi na českých školách: S vietnamskými dětmi na českých školách*. Vyd. 1. Jinočany: H, 2006, s. 143-185. Multikulturní inspirace. ISBN 8073190559.

²⁴ Tamtéž

výzkumu příliš nezdůrazňoval, více mě zajímalo, jak se dívky sžily s ČR a lidmi zde žijícími.

Závěrem mohu konstatovat, že se potvrdila moje úvaha, kterou jsem si položil na začátku práce, že děti narozené v České republice (vietnamským rodičům) zcela přirozeně akceptují současnou realitu ČR (jazyk, kulturu, zákony, stravování, ...), jejich rodiče nejsou vždy spokojeni a podle jednoho z otců rodiče vyčítají svým dětem malou pracovitost, pílí, to, že se rodiče pro ně „dřou“ 16 hodin denně, aby se děti mohly mít tak, jak se oni mít nemohli. Rodiče jím stejně jako někteří čeští rodiče vyčítají rozdíl mezi možností a skutečným stavem jejich školní práce a výsledků z ní plynoucí. V tom, bych řekl, není mezi českými a vietnamskými dětmi prakticky žádný rozdíl. Podle mého názoru tedy je integrace tzv. druhé generace Vietnamců u nás prakticky stoprocentní. Vietnamští rodiče dále žehrají na to, že děti ztratily zájem o domov svých předků, a i když ve Vietnamu byly na návštěvě a líbilo se jim tam, za svůj domov už považují ČR se vším tím dobrým i špatným, co jim pobyt u nás poskytuje.

4 Hodnoty současné vietnamské společnosti

Ivo Vasiljev píše, že současný Vietnam se skládá z více než 80 milionů lidí. Společným dorozumívacím jazykem je vietnamština, i když se uvádí, že na území Vietnamu žije kolem 60 národností. Protože Vietnamci v dějinách museli mnohokrát bojovat s cizí nadvládou, velmi si váží svých národních hrdinů a vojevůdců. Co se týče náboženství, nejstarší Vietové byli animisté, tzn., věřili, že lidé, živočichové, živly, přírodní útvary, kameny a rostliny mají své duchy či duše. V každé rodině se pak silně prakticovala víra v uctívání předků. Hlavním náboženským učením feudální společnosti Vietnamu bylo konfuciánství, jehož zásady úcty ke starším, povinnost rodičů řádně pečovat o své děti, povinnost dětí pečovat o své rodiče, zásady vztahů mezi přáteli a některé další morální zásady se ve vietnamské tradici hluboce vžily, například komunistický předák Ho Chi Min je transformoval i do komunistické morálky jako synovskou oddanost lidu a věrnost vlasti.

Velká většina Vietnamců vyznává buddhismus. Konfuciánství, buddhismus a animismus se ve Vietnamu nevyklučují, neexistuje zde náboženská nesnášenlivost. Koncem 16. století se objevili ve Vietnamu také katoličtí misionáři, vietnamské katolictví je zajímavé tím, že oltáře předků doplňují křesťanské symboly. Malá část vietnamských Čamů usazená u vietnamských hranic přijala islám. Za protikomunistického režimu v jižním Vietnamu prováděli misijní činnost členové amerických protestantských církví. Ve 20. letech 20. století vznikla sekta Cao Dai, která se vyznačuje snahou spojit prvky všech světových náboženství a kultur. Vietnamští komunisté zavedli v zemi ateismus, ale neodvážili se vystoupit proti uctívání předků, toto prohlásili za krásnou národní tradici, kterou sami pěstují. Ústava současného Vietnamu zaručuje náboženskou svobodu a všechny státem uznané církve a náboženské organizace mohou ve Vietnamu volně působit.²⁵

²⁵ VASILJEV, Ivo. *S vietnamskými dětmi na českých školách: Hodnoty současné vietnamské společnosti*. Vyd. 1. Jinočany: H, 2006, s. 68-84. Multikulturní inspirace. ISBN 8073190559.

Hospodářským základem a velmi ceněnou potravinou je rýže, její pěstování vytvořilo základy vietnamské tradiční společnosti, která je tvořena rodinou pracující na svém nebo pronajatém rýžovišti a venkovskou obcí založenou na společném zájmu a sousedských vztazích. I při sklizni dvou úrod ročně musí být strava doplňována rybolovem, sběrem a chovem drobných vodních živočichů, pěstováním bource morušového a výrobou hedvábí a celou řadou tradičních řemesel.

Nezvykle působí i role ženy ve vietnamské společnosti. Ženy prodávaly rodinnou produkci na tržištích, věnovaly se výchově dětí a vždy prokazovaly komunikativnost, samostatnost a rozhodnost. V době válek pak ženy zastávaly i úlohu mužů a například v době americké války sloužily dokonce i v armádě jako členky tzv. armády s dlouhými vlasy. Kromě péče o děti a domácnost, práci na poli, zastaly i obranu proti leteckým útokům, opravovaly silnice a řídily pohyb vojenských konvojů.

Tato kapitola by neměla vzbudit dojem, že Vietnam je dnes málo rozvinutou zemědělskou zemí, protože současná vietnamská města jsou už dnes plna investiční činnosti, jsou středisky bankovníctví, obchodu a průmyslu. Díky obrovské pili obyvatel je dnes ve Vietnamu početná vrstva zámožných lidí, tito začínají budovat domácí soukromé průmyslové podniky. Staví se tedy administrativní budovy, hotely a soukromé obytné domy.

Zajímavý je postoj Vietnamců k válce a válkám obecně. Současný Vietnamec si přeje především mír, klid a dobré sousedské vztahy. Bývalí nepřátelé, současní francouzští a američtí turisté jsou všude nadšeně vítáni. Přesto ve Vietnamu najdeme vážně fyzicky i psychicky postižené lidi, jimž zničilo zdraví používání defoliantů, proto Vietnam stále vznáší otázky kompenzací za válečné škody.

Postoj Vietnamců ke škole a vzdělanosti je důležitý. Jednou z hlavních zásad, kterými se řídí vietnamská škola, je, nejprve se učíme dobrým mravům, pak vzdělanosti. Po roce 1945 chodí téměř všechny děti do školy, učitelé a učitelky mají vesměs dobré vzdělání a vietnamští žáci a studenti dosahují vynikajících výsledků v mezinárodních soutěžích, především v matematice.

Ve Vietnamu se intenzivně už nejméně 20 let bojuje proti korupci na různých vyšších místech. Velmi tomu pomáhá značná svoboda projevu a působení mnoha zahraničních firem. Mezi Vietnamci převažuje reálný pohled na svět. Vědí, že bez peněz se nedá žít, ale snaží se k nim přijít poctivou a velmi usilovnou prací, i o sobotách a nedělích. Závěrem lze říci, že Vietnamci mají neuvěřitelně velký smysl pro humor, libují si v bohatství slovních hříček a v politickém humoru a tím se nám velmi podobají.

5 Škola jako důležitý integrační faktor

Podle Jiřího Kocourka musí Vietnamci zdolávat některé náročné překážky k integraci s českou společností. Především česká společnost je značně xenofobní a rasistická, i když si to Češi o sobě nemyslí a neradi si to připouštějí. Sami Vietnamci potom pocítují několik druhů zklamání z pobytu u nás. Především se nenaučili pořádně česky, výdělky v zaměstnání nejsou i přes obrovskou snahu takové, jaké si představovali, zvyšuje se frustrace z toho, že já jsem tady, moje rodina zůstala ve Vietnamu a buď nechce, nebo nemůže odjet za mnou, moje děti už jsou spíše Češi, do Vietnamu už se jim nechce, anebo tam ani nemohou, to vše nutí Vietnamce k tomu zůstat tady a na Vietnam pouze vzpomínat. V této souvislosti existuje vietnamské přísloví. „Umírající liška obrací vždy hlavu k domovu“ Integrující Vietnamci tedy cítí dluh vůči své vlasti, vůči svým rodičům a předkům a vzhledem k slabému právnímu povědomí o zákonech České republiky a slabým kulturním znalostem se jim zde špatně žije. Naopak někteří Vietnamci uvádějí, že k lepšímu integrování se do současné společnosti jim pomohlo narození v ČR, objevení nových podnikatelských možností plynoucích z vietnamské pracovitosti, slušnosti a skromnosti (vykonávají profese, které by Češi sami vykonávat nechtěli a tím nejsou pro Čechy konkurenty na pracovním trhu). Dále jim v integraci pomohl zisk trvalého pobytu v ČR. Rodiče dětí narozených v ČR si uvědomují vzdělávací možnosti svých dětí u nás a kvalitu českého školství. V současné době jim zvýšenou pomoc a servis poskytují i různé organizace zabývající se pomocí Vietnamcům v otázkách daňových, právních a sociálních. Díky hromadným sdělovacím prostředkům v České republice, které zdůrazňují píli, pracovitost, nekonfliktnost, vstřícnost a usměvavost vietnamské komunity se mění i přístup majoritní české společnosti k Vietnamcům.²⁶

Z bodů o prospěšnosti pro integraci Vietnamců do majoritní české společnosti jasně vyplývá, že Vietnamci uznávají české školství jako vyspělé, jako

²⁶ Vietnamci v ČR. KOCOUREK, Jiří. SOCIOweb [online]. 2005 [cit. 2014-01-12]. Dostupné z: <http://www.socioweb.cz/index.php?disp=temata&shw=199&lst=106%3E>.

prostředek k uplatnění v naší společnosti. Považují vzdělání za základní konkurenční faktor a tlačí své děti k tomu, aby školu a školní povinnosti považovali za zásadně důležité. Bohužel mnou sledované děti, které už jsou plně integrované v české společnosti, vidí tento problém trochu jinak a požadavky školy a rodičů považují za zbytečně přemrštěné a pro ně příliš namáhavé a stresující. Chtějí se chovat tak, jako jejich čeští spolužáci, kteří mnohdy školu považují za zbytečnou nutnost. V integraci do české společnosti u mnou sledovaných dětí plynně, že děti se naučili jazyk především v mateřské škole a stykem s kamarády venku (doma se totiž mluví převážně vietnamsky, popřípadě špatnou češtinou), další rozvoj českého jazyka v oblasti gramatiky, slohu a literárních znalostí potom přináší základní škola. Sledovaná děvčata si učitelů poměrně váží a tvrdí, že jim ve zvládnutí českého jazyka hodně a ochotně pomáhají. Protože se chystají studovat i na středních školách bude proces integrace a začleňování do naší společnosti pokračovat

6 Jak je ZŠ Hlinecká v Týně nad Vltavou připravena na přijetí žáků s vietnamskými předky

3. září 2007 byl školskou radou a pedagogickou radou při ZŠ Hlinecká přijat dokument s názvem Školní vzdělávací program pro základní vzdělávání, který v záhlaví nese motto: Škola pro všechny. Což v praxi znamená, že škola je schopna vzdělávat žáky s mírným smyslovým omezením, dále žáky různých kultur, národností, barev pleti apod. Školní vzdělávací program se zaměřil především na výuku cizích jazyků, sportovní výchovu a počítačovou gramotnost. Cílem ŠVP je „Dětem s různorodými vzdělávacími potřebami zajistit kvalitní vzdělání v prostředí, v němž se cítí bezpečně a spokojeně.“²⁷ Žákyně, se kterými jsem prováděl rozhovory, navštěvují první i druhý stupeň této školy. Rozhovory jsem dále prováděl s třídními učitelkami obou stupňů a výchovným poradcem.

Školní vzdělávací program pro základní vzdělávání vychází z Rámcového vzdělávacího programu vytvořeného Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy. Je tedy zřejmé, že i v tomto programu se klade důraz na multikulturní výchovu, která se považuje za důležité průřezové téma zasahující do celého výchovně vzdělávacího procesu. Žáci ve školách získají základní znalosti o různých etnických a kulturních skupinách. Učí se orientovat se v pluralitní společnosti a respektovat práva ostatních národností a barev. Podle těchto dokumentů je na školách v České republice nepřipustný jakýkoli projev rasismu nebo xenofobie. I když RVP umožňuje žákům se sociálním znevýhodněním například individuální péči, přípravnou třídu, pomoc asistenta pedagoga nebo specifické učebnice a materiály, mnou sledované vietnamské dívky takovou speciální pomoc zdaleka nevyžadují, protože jejich znalosti především českého jazyka jsou na velice slušné úrovni. I to jim umožní daleko lepší adaptaci ve

²⁷ Školní vzdělávací program pro základní vzdělávání. ZŠ Hlinecká [online]. [cit. 2014-01-12]. Dostupné z: <http://www.zshlinecka.cz/download/skolni-vzdelavaci-program.pdf>

třídách s českými dětmi. Jazykový problém považuji za důležitý. Romské děti, které jazykové problémy mají, jsou toho na základních školách důkazem.²⁸

7 Vlastní výzkum

Ve své práci využiji kvalitativní metodu a to rozhovor. Sejdou se s pěti dívkami, jejich třídními učitelkami a výchovným poradcem a porovnáám získané údaje se statistickými údaji z odborných publikací a médií. Získané informace potom zpracuji do závěrečných tezí. Rozhovory jsem vedl podle předem připravených otázek dotazníkového typu a tedy formou strukturovaného rozhovoru. Přihlížel jsem k věku účastníků a jejich postavení. Vždy na začátku jednotlivých sekcí uvedu otázky, na které mi zkoumaní odpovídali. Pro děti to bylo celkem 26 otázek se zohledněním nároků na jejich vyjadřovací schopnosti. Naopak u učitelů a výchovného poradce jsem dával otázky volněji strukturované a nechával jsem je více samostatně hovořit.

28 VÚP PRAHA. Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání. Praha, 2005. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/vzdelavani/skolstvi-v-cr/skolskareforma/ramcove-vzdelavaci-programy>

7.1. Rozhovory s dívkami

Otázky:

1. Kolik je ti let?
2. V jaké zemi si se narodila, pokud ne v ČR- od kolika let jsi tady?
3. Umíš mluvit česky/vietnamsky nebo oboje, kdo tě učil česky?
4. Chodila jsi na doučování českého jazyka?
5. Jakým jazykem mluvíte doma?
6. Navštěvovala si v ČR školku nebo jenom základní školu?
7. Rozuměla jsi dobře česky při nástupu do školy?
8. Kamarádíš se v Týně nad Vltavou i s jinými vietnamskými dětmi?
9. Dozvěděla ses někdy ve škole nějaké informace o Vietnamu, které si neznala?
10. Jak vycházíš se svými spolužáky?
11. Jaké předměty tě ve škole baví nejvíce a jaké nejméně?
12. Jste ty a tvoji rodiče spokojeni s tvými výsledky ve škole?
13. Navštěvujete se vzájemně s českými spolužáky doma?
14. Chtějí se s tebou bavit tvoji spolužáci o Vietnamu?
15. Chutnají ti česká jídla, která vaří školní jídelna?
16. Připravuješ se nějak na vyučování?
17. Chodíš ráda do školy?
18. V čem by se mohla škola zlepšit, aby ses tam cítila ještě lépe?
19. Chovají se k tobě učitelé stejně jako k ostatním dětem?
20. Chovají se učitelé vždy podle Vietnamských norem slušného chování?
21. Necítila ses ze začátku zvláště při obědě v české jídelně?
22. Dovolí ti rodiče, aby ses kamarádila s českými dětmi?
23. Cítíš se být více Češka nebo Vietnamka?
24. Byla jsi někdy ve Vietnamu, jestli ano, líbilo se ti tam?
25. Chceš pracovat ve stejné profesi jako rodiče?
26. Kdo se u vás v rodině domluví dobře česky?

Andrea- 8. tř.

Rozhovor s prvními dvěma dívkami jsme začali 31. ledna 2014 na domluveném místě, tzn. ve večerce patřící otci jedné z dívek. Starší, čtrnáctiletá Andrea se narodila v České republice a do Týna nad Vltavou se přistěhovala před pár lety. Česky mluví k nerozeznání od českých dětí. Naučila se tak od českých vrstevníků,

se kterými je ve styku od školky. Doma přitom mluví pouze vietnamsky. Oba jazyky ovládá plynule a může dokonce fungovat jako tlumočnice. Český jazyk doučovat nepotřebovala, pouze jednou navštívila hodinu doučování u své paní učitelky. Doučování se týkalo, jako u českých dětí převážně pravopisu. Při nástupu do školy už česky mluvit uměla a zařadila se tedy do kolektivu bez problémů. V Týně nad Vltavou kamarádí s většinou vietnamských dětí, se kterými jsem mluvil i s českými spolužáky. Andrea tvrdí, že se ve škole žádné nové informace o zemi svých rodičů, Vietnamu, zatím nedověděla. Se svými spolužáky vychází bez problémů. Ve škole ji baví hlavně Dějepis a Matematika, nejméně potom Český jazyk a to hlavně proto, že jí zcela nevyhovuje přístup paní učitelky. S výsledky Andrey v osmé třídě rodiče příliš spokojeni nejsou a tatínek to dává výrazněji najevo. Prospěch přitom není nijak špatný. Andrea dostala na vysvědčení pouze tři trojky. Svědčí to o tom, že rodiče přikládají vzdělání velký význam a mají tedy na svou dceru poměrně velké nároky. S českými spolužáky se vzájemně doma navštěvují pravidelně, mají tedy společné zájmy, koníčky. Při rozhovoru s Andreou vyplynulo, že její spolužáci mají zájem o Vietnam a chtěli by se o něm leccos zajímavého od ní dozvědět. Jídla, která vaří školní jídelna a tedy i typicky česká jídla jí chutnají stejně tak jako strava, kterou vaří doma maminka. Na otázku jestli se doma připravuje na vyučování, jsem se dozvěděl, že je na tom stejně jako běžný čtrnáctiletý pubescent, připravuje se tedy pouze někdy a trošku. Z toho plyne, že při zvýšeném úsilí by samozřejmě výsledky mohly být lepší. Přitom do školy chodí docela ráda. Se školou nemá žádný větší problém. Ani v otázce spolužáků či pedagogů, nemá žádný problém a nic jí nechybí. Necítí, že by k ní bylo přistupováno jinak, než k českým dětem. Protože nezná normy vietnamského slušného chování, neví, jestli se učitelé vždy podle těchto norem v české škole chovají a například odlišná česká gesta jí nepřijdou nijak divná či vulgární. Při obědě v české jídelně se cítila vždy příjemně a neshledává mezi stolováním doma a ve škole velké rozdíly. Rodiče nemají nic proti tomu, aby se kamarádila s českými nebo vietnamskými dětmi. Andrea se cítí být Češkou, protože se tu narodila, chodí tu do školy a vstřebala kulturní návyky naší společnosti. Ve Vietnamu byla, líbilo se jí tam, ale ve srovnání s ČR je ve

Vietnamu velké horko. Nechtěla by v budoucnu pracovat ve stejné profesi jako její rodiče. O výběru povolání jsme nehovořili. V jejich rodině se česky domluví lépe otec, i když i jemu dělá čeština potíže, maminka s češtinou více bojuje a samostatný projev v češtině by jí dělal velké potíže. Rodiče proto raději volili při jednání se mnou dceru, jako tlumočníci. Jejím prostřednictvím jsme vyřizovali souhlas, termín schůzek, adresy, mailové adresy.

Aneta- 3.tř.

Devítiletá Aneta ochotně spolupracovala. S dětmi, se kterými jsem pracoval, nemá žádné příbuzenské vazby ale je to dcera místního majitele večerky. Narodila se tak jako většina dotazovaných vietnamských dětí v České republice. Česky se naučila mluvit také ve školce a mluví velice dobře. Na doučování českého jazyka už několikrát byla a teď ve třetí třídě bude chodit ke své třídní učitelce na pravidelné doučování. Doma se mluví pouze vietnamsky. Otec přitom mluví poměrně dobře česky, rozumí i složitějším výrazům a vyjadřuje se pouze s drobnými gramatickými chybami. Anetka navštěvovala v České republice nejprve školku a nyní chodí do třetí třídy ZŠ. Po celou dobu chodí do stejné základní školy a po celou dobu bydlí v jednom městě. Při nástupu do školy rozuměla česky velmi dobře a také výborně zapadla do českého kolektivu. Živě se zapojuje do dětských her s českými spolužačkami, ráda sportuje, i když je subtilnější postavy. Se svými spolužáky vychází perfektně, spolužačky se dokonce přetahují o její přízeň. Ve škole se zatím žádné nové informace o domově svých rodičů nedozvěděla. Je třeba si uvědomit, že zatím nemá předmět Zeměpis. Ve škole jí nejvíce baví hudební a výtvarná výchova a naopak nejméně ji baví český jazyk a matematika. Se svými výsledky ve škole, což je jedna trojka na vysvědčení, není spokojena ani ona, ani její rodiče. S českými spolužáky se vzájemně pravidelně navštěvují, s čímž jsou srozuměni i jejich rodiče a podporují je v tom. Spolužáci by se s ní chtěli rádi bavit o Vietnamu, kde sice byla, ale kvůli

svému nízkému věku si prakticky na nic nepamatuje. Česká jídla ve školní jídelně jí chutnají. Na vyučování se stejně jako Andrea připravuje jen trošku a nepravidelně. Sama uznává, že bude muset přidat na přípravě, tvrdí, že k pravidelné domácí přípravě už ji rodiče vedli. Opět vidíme, že rodiče si váží vzdělání a považují ho za důležitý prvek v životě dítěte. Anetka chodí do školy ráda, cítí se v ní velmi dobře a na otázku v čem by se mohla škola zlepšit, odpovídá, že by si přála lepší paní učitelku na anglický jazyk. Učitelé se k ní chovají hezky, stejně jako k ostatním dětem. Nikdy neměla kvůli svému původu sebemenší problém. Protože nezná normy vietnamského slušného chování a protože je velmi mladá, nedokáže posoudit, jestli se učitelé chovají vždy podle těchto norem. Obědy v české jídelně pravidelně konzumuje, chutnají jí a nepociťuje na českém stravování nic zvláštního. Sama ale cítí, že vietnamské stravování vypadá jinak. (zelenina, rýže,...) Anetka považuje ČR za svůj domov a cítí se být Češkou. Nechce být prodavačkou ani majitelkou obchodu jako její rodiče, ale vzhledem ke svému věku ještě neví, čím by chtěla být.

Eliška- 7. tř.

Na další z dětí, se kterými jsem dělal rozhovor, třináctiletou Elišku, jsem dostal kontakt přes její rodiče a hned další den jsme se sešli v cukrárně. Eliška se narodila ve Vietnamu a s rodinou se přistěhovali do našeho města v osmi letech z Kadaně, kde chodila do první a druhé třídy. Základní škola v Týně je tedy už její druhou školou. Mateřskou školku navštěvovala ještě ve Vietnamu. Podle jejího názoru mluví lépe spíše česky než vietnamsky, ale když jsem ji viděl domlouvát se s rodiči, nerozeznal bych v jejím a v projevu jejich rodičů žádný rozdíl. Český jazyk se naučila jako jedna z mála až v první třídě, do té doby nerozuměla prakticky vůbec. Zajímavé je, že nechodila na žádné doučování z češtiny a pochytila ji pouze kontaktem s českými dětmi, protože doma se mluví, jako už tradičně, vietnamsky. V Týně nad Vltavou má kamarády hlavně mezi českými dětmi, se kterými se i vzájemně navštěvují a s dětmi, se kterými jsem vedl

rozhovor, se nestýká, ale ví o nich. Není si zcela jistá, ale nové informace o své zemi původu, tedy Vietnamu se ve škole pravděpodobně nedozvěděla. Se svými spolužáky vychází podle jejích slov velice dobře a z toho, co jsem viděl, to mohu potvrdit. Eliška je jazykově nadaná, právě proto považuje jako nejoblíbenější předmět ve škole český a anglický jazyk. Nejméně ráda navštěvuje informační technologie. Na otázku, jestli jsou rodiče spokojeni s jejími výsledky, odpovídá, že maminka spokojená je a u tatínka neví. Je to způsobeno nejspíše tím, že otec pracuje dlouhé hodiny a dceru vídá jen málo. Protože už své spolužáky zná poměrně dlouho, informace o Vietnamu po ní nevyžadují, Eliška si ale pamatuje, že na ZŠ v Kadani a také když přišla na základní školu do Týna nad Vltavou, často se o tom se spolužáky bavila. Jídla, která vaří školní jídelna, jí ze začátku moc nechutnala, chodí tedy obědvat domů, kde maminka denně vaří. Nicméně když v jídelně obědvala poprvé, necítila se kvůli jiným stravovacím návykům nijak zvláště. Na vyučování se Eliška nepřipravuje, pouze před testy se učí. Školu má ráda hlavně díky svým kamarádům, na které se těší, ale ohledně prostředí a chování by nic neměnila, protože se tam podle jejích slov cítí skvěle a učitelé se k ní chovají jako ke každému jinému českému šikovnému dítěti. Dokonce si myslí, že se učitelé v Týně nad Vltavou chovají podle vietnamských kulturních norem. Stejně jako většina dětí, které zde vyrůstají, se Eliška cítí být Češkou bez ohledu na to, kde se narodila. Od té doby, co se Eliška s rodinou přistěhovala do ČR, ve Vietnamu nebyla. Práce v obchodě, kde pracuje její otec, se jí nelíbí a neplánuje vystřídat ho v této profesi. Má své jiné plány. Eliška je jediná z rodiny, která se domluví dobře česky. Všichni ostatní znají jen pár základních frází.

Eva- 7. tř.

Další, s kým jsem si domluvil schůzku ohledně mého rozhovoru, byla třináctiletá Eva, která patří mezi vietnamské děti, které se narodily už v České republice. Česky umí mluvit, stejně jako většina mnou zpovídaných dětí, velice dobře.

Vietnamštinu má prý také na této úrovni. V Týně nad Vltavou žije odmalička, navštěvovala zde tedy i mateřskou školu a výuka českého jazyka proto začala už v útlém věku. Na doučování z českého jazyka chodit nikdy nepotřebovala. Eva žije se svými rodiči, malým bratříčkem, babičkou a tetou a jejich dorozumivací jazyk je pouze vietnamština. Rodiče se česky složitě domluví, ale Eva je jediná, která plně ovládá jazyk. Protože je prakticky jako každé dítě narozené v České republice, při nástupu do školy rozuměla česky bez sebemenších problémů. V tom jí pomáhaly také vztahy s českými dětmi, se kterými se kamarádí a vzájemně navštěvují a samozřejmě i její český přítel, se kterým chodí už více než rok. Rodiče tento vztah podporují a chlapce mají rádi. O Vietnamu se ve škole nic nového nedozvěděla, ale pamatuje si, že její paní učitelka tuto zemi navštívila a ze začátku si o něm povídaly a zajímalo to i její kamarády. Spolužáci ji berou, stejně tak jako všechny mnou dotazované děti, výborně a i když patří její třída k těm prospěchově (i chováním) horším, tak proti Evě nikdy nikdo nevystupoval. Ze všech předmětů ji nejvíce baví dějepis a zeměpis, naopak matematika patří k těm neoblíbeným. Na vysvědčení Eva dosud neměla žádnou trojku a se svými výsledky je tedy spokojená. Tvrdí, že její otec očekává ještě lepší známky ale maminka je spokojená. Pravidelně obědvá ve školní jídelně a jídla hodnotí jako průměrná. Na vyučování se téměř nepřipravuje, pouze před testem si látku přečte, ale protože ji baví číst a má ráda historii, sama si vyhledává na internetu a v naučných knihách pro ni zajímavé informace a využívá je potom jako bonusové znalosti v různých testech a školních olympiádách. Do školy chodí ráda, těší se na některé učitele a své kamarády. Se školou je spokojena a cítí se zde velice dobře, což je způsobeno nejspíše tím, že je brána jako jedna z většiny a není na ni pohlíženo jako na cizince. O tom, jestli se učitelé chovají podle vietnamských norem chování, nikdy neuvažovala. Stejný postoj má i k tomu, jak se cítila ze začátku v české školní jídelně. Eva se cítí být Češkou, i když podle jejích slov si je vědoma, že jako Češka nevypadá. Minulý rok navštívila na celé prázdniny Vietnam, kde má vzdálenou rodinu a líbilo se jí tam. Dozvěděl jsem se ale, že by tam žít nechtěla, protože už si zvykla na Českou republiku a stejně jako Andrea si myslí, že je tam příliš teplo. Další cestu má naplánovanou na příští prázdniny.

Rodina Evy pracuje v restauraci, kde Eva občas i pomáhá. Je si ale vědoma, že v tomto oboru není moc peněz a budoucnost. Přestože ještě nemá zcela jasno, co by chtěla dělat, už teď ví, že v restauraci pracovat nechce.

Petra- 5. tř.

Jedenáctiletá Petra se také narodila v České republice. Do Týna nad Vltavou se přestěhovala s rodinou, když jí byl jeden rok, takže si přesun nepamatuje. Jako všechny dívky, se kterými jsem měl možnost mluvit, zvládá bez potíží český jazyk, který se naučila přirozenou cestou ve školce. Vietnamsky, jak se komunikuje u nich doma, mluví také velice dobře a plynně zvládá překládat z obou jazyků. Na doučování z češtiny chodila málo, pouze asi jednou. Při nástupu do školy byla jazykově vybavena jako většina mladých českých dívek, takže pro ni jazyková bariéra nepředstavovala riziko. Ve škole ale i ve školce měla vždy hodně kamarádů, hlavně mezi českými dětmi. Přátelství s většinou z nich jí vydrželo doteď a pravidelně se s nimi navštěvuje. S mnohými z nich chodí do stejné třídy nebo ročníku a je s nimi spokojena. O Vietnamu se mnohé dozvěděla od své babičky, která na Vietnam často vzpomíná, ale ve škole se nic nového o této zemi už nenaučila. Petra považuje za její nejoblíbenější předmět vlastivědu a nejméně ji baví anglický jazyk. Školní výsledky Petry jsou častým rodinným tématem, rodiče nejsou moc spokojeni s trojkou z angličtiny, a tak se snaží, aby Petra chtěla známky si vylepšit. Ona sama uznává, že lze ve škole ještě přidat. Především by se mohla připravovat více na výuku. Momentálně se učí pouze z donucení a před písemnou prací. S její nejlepší kamarádkou se ze začátku často bavily o Vietnamu a právě ona v poslední době funguje jako přednášející pro ostatní děti, kteří se chtějí o Vietnamu něco dovědět. Petra chodí přes týden do školní jídelny a na místní kuchyň si nestěžuje. Ví ale, že by strava mohla být lepší. Do školy chodí ráda a se vším okolo je spokojená. Třídní paní učitelka má, podle dívčích slov, Petru v oblibě a ta k ní chodí i na výtvarný kroužek. Necítí se, že by paní učitelka vůči ní měnila nějak své chování. Vietnamské normy bere jen

jako souhrn faktů, které jí nejsou blízké, takže si jich nevšímá a nevyhledává je ani na paní učitelce. Při příchodu do školy měla trochu trému, ale nepocítovala žádné pocity trapnosti v jídelně ani nikde jinde. Petra se cítí být Češkou. Vietnam už měla dvakrát možnost navštívit a byla s touto zemí spokojená, těší se, že se tam zase někdy vydá. Petřiny rodiče pracují v obchodě s oblečením, což se Petře zdá jako nepřiliš perspektivní povolání a rozhodně by v něm nechtěla rodiče nahradit, ráda jim ale vypomůže. Petra je jediná v rodině, která dokáže zcela mluvit česky, rodiče sice zvládají základní fráze, ale sami přiznávají, že na dceru v tomto nemají.

7.2. Rozhovor s paní učitelkou z prvního stupně

Paní učitelky velmi dobře znám, protože jsou to kolegyně obou mých rodičů, zároveň je jedna z nich také paní učitelka, která byla moji třídní, když jsem první stupeň navštěvoval. Jedná se o zkušenou učitelku, která učí už více než dvacet pět let. Obě paní učitelky velmi ochotně odpovídaly na otázky, které jsem jí ohledně vietnamských dětí položil.

Otázky:

1. Jak dlouho učíte a jak se Vám v současnosti učí?
- 2: Spatřujete nějaké rozdíly mezi dětmi současnými a těmi, které jste učila na začátku své praxe?
3. Změnil se nějak během Vaší pedagogické praxe přístup dětí k Vám a Vás k dětem?
4. S kolika vietnamskými dětmi jste se ve své praxi setkala?

5. Jak hodnotíte současné vietnamské děti na naší škole?

6. Pokuste se odpovědět na otázku, jestli mezi dětmi vietnamskými a českými lze najít nějaký rozdíl.

Vzhledem k tomu, že učí už dvacet pět let, může se pyšnit bohatými pedagogickými zkušenostmi. Nesporně konstatuje, že je rozdíl mezi tím, jaký „materiál“ chodil do školy před dvaceti lety a tím, co posílají rodiče do školy dnes. Také je to možná ovlivněno tím, že s věkem člověk může více srovnávat, přibývá kritičnosti a některé příkřejší odsudky jsou dány možná i únavou danou věkem. Paní učitelka je překvapená, že se jí podařilo sehnat od vietnamských žákyň a jejich rodičů poměrně hodně informací, protože se domnívala, že jsou velice uzavřené a k rozhovoru tak nejspíš ani nedají souhlas. Co se týče vietnamských dětí, učila paní učitelka během své praxe kromě těchto tří zkoumaných žákyň asi před šesti lety žákyni, kterou pojmenuji pracovním jménem Maruška. Paní učitelka si vzpomíná, že to bylo velice hodné, tiché a zakřiknuté děvče s neustále vážným obličejem. Od ostatních dětí se odlišovala neobyčejnou pílí a pracovitostí a také velikou slušností v jednání s ostatními dětmi i dospělými. Jak paní učitelka říká, na Marušku si všichni učitelé, kteří ji učili, vždycky rádi zavzpomínají. Maruška po základní škole odešla na střední školu s uměleckým zaměřením a po maturitě prý chtěla dokonce jít na nějakou vysokou školu. Současné vietnamské děti hodnotí paní učitelka zase velice kladně. Jsou hodné, milé, vstřícné a oblíbené v kolektivu. Na rozdíl od Marušky jsou ale usměvavější, své city vyjadřují přímějším způsobem, než to dělala ona, nebojí se a nestydí se, snaží se prosadit ve třídním kolektivu, což se jim daří, a stále je hodnotí jako celkově bezproblémové a vstřícnější než většina českých dětí. S rodiči paní učitelka také neměla problém. Na třídní schůzky ale vždy chodil jen jeden z rodiny a to ten, který ovládal nejlépe češtinu, občas přišel i starší sourozenec, který někdy fungoval jako tlumočnick. Na rozdíl od přímosti a otevřenosti dětí na paní učitelku dělali rodiče dojem, že mají trochu obavy z institucí, tedy i školy, se vším vždy souhlasili, někdy přinesli ukázat i doklady,

aby doložili legálnost svého pobytu a byli mile překvapeni, když jim paní učitelka oznámila, že ona není orgán cizinecké policie, který by měl tyto záležitosti kontrolovat. Vzhledem k bezproblémovému průběhu vzdělávání vietnamských dětí nebyl ani s rodiči nikdy žádný problém. Na moji otázku jestli se nějak změnil přístup žáků k vyučujícímu během posledních let, odpověděla paní učitelka, že ano a výrazně, dokonce tvrdí, že vývoj se zhoršuje v cyklech po třech letech, tedy kdykoli dostane jako třídní novou „váрку“ dětí. Musí si zvykat na jejich zvyšující se sebevědomí, agresivitu a to jak vůči sobě, tak i vůči vyučujícím. Žáci mají problémy s plněním školního řádu, zabývají se spoustou různých vedlejších činností (kroužky, PC, ...). Také s rodiči se jedná ve valné většině stále hůř. V poslední době považují školu za službu (podobně jako kadeřnictví, autoservis,...) a kvalitu této služby posuzují podle toho, jak dobré známky tento „sloužící“ jejich dětem dává. V případě, že se službou nejsou spokojeni, dávají to velice důrazně najevo. V této souvislosti paní učitelka říká, že u vietnamských dětí k ničemu takovému nedochází. Při rozhovorech s nimi shledává, že působení rodičů a školy je naprosto jednotné a rodiče zdůrazňují svým dětem, jak důležité vzdělání pro jejich další život je. V tomto by se čeští rodiče od vietnamských mohli ledacos učit. Bohužel ty nejmladší vietnamské děti už ledacos z takzvaných „móresů“ svých českých kamarádů přebírají a tak si paní učitelka myslí, že do budoucna s nimi budou velice podobné problémy. Protože má paní učitelka svoji práci velmi ráda, snaží se ve své pedagogické praxi přicházet se stále novými metodami, kterými se snaží děti zaujmout, i když jak říká to, co jsem uměl já a generace dětí stejně starých, to už dnes děti zvládají jen s obtížemi a komentáři typu „k čemu to je“, „proč bych se to měl učit“ a podobně. V poslední době cítí i od rodičů zvýšený tlak na přechod od známkování ke slovnímu hodnocení, na které má každé dítě ze zákona právo. Toto slovní hodnocení u některých problémových žáků částečně zakrývá jejich různé neschopnosti a soustředuje se více na to, co dítě umí (což je jistě v pořádku), než na to, co neumí. Horší je, jak napsat slovní hodnocení u žáka, který je výrazně slabý a měl by podle klasického hodnocení například ročník opakovat. Také pedagogicko psychologické poradny v poslední době vyučujícím moc nepomáhají, protože v současné době módní

inkluze tvrdí, že je možné všechny žáky vzdělávat na běžné základní škole. Takzvané speciální třídy mají čím dál méně dětí, protože rodiče nesouhlasí se zařazením dětí do těchto tříd, možná i z těch důvodů, že tyto třídy jsou plné dětí romských spoluobčanů. Tyto děti tam často nejsou z důvodů vzdělávacích potíží ale proto, že děti neumějí řádně česky a mají vážné výchovné problémy. Na závěr paní učitelka říká, že si myslí, že děti jsou prostě děti, ať mají jakoukoli barvu pleti, pocházejí odkudkoli a to hlavní, co je formuje je rodina a prostředí, ve kterém žijí. Pokud škola mnohdy za někoho supluje rodinu a správné výchovné prostředí, pak je v tomto státě něco špatně a mělo by se na tom pracovat.

7.3. Rozhovor s paní učitelkou z druhého stupně

Paní učitelka s desetiletou praxí, z počátku učila na prvním stupni, v současnosti učí na druhém stupni především matematiku a společenskovední obory. Otázky jsem dal paní učitelce stejné. Paní učitelka uvádí, že velké rozdíly mezi dětmi od počátku praxe a v současnosti nevidí. Je pravda, že se zhoršil přístup k učení, také chování žáků je v současné době horší. Změnilo se i chování rodičů k vyučujícím. Přibývá rodičů, kteří se o školní práci dítěte prakticky nezajímají a školu vnímají jako instituci, kam ukládají svoje děti. S vietnamskými žáky se při své práci setkala, učila je na prvním stupni ve třetí a čtvrté třídě a nyní je učí na druhém stupni matematiku a občanskou výchovu. Paní učitelka sem přišla ze středních Čech, a když začínala učit, učila v šesté třídě žáka vietnamského původu. Ten patřil vždy mezi žáky slušné a pracovitě, i když mu školní práce příliš nešla. Rodiče pracovali na tržnici a on jim musel často odpoledne a večer pomáhat se zbožím, takže času na učení nikdy moc neměl. Přesto i v této rodině převládal názor, že vzdělání je důležité a malý „Tomáš“, jak mu budu v mé práci říkat, často zdůrazňoval, že hlavně tatínek mu klade na srdce, aby se pilně učil, protože jinak

se bude muset celý život dřít jako oni. Děvčata, o nichž píše ve své práci, paní učitelka považuje za naprosto bezproblémové dívky, které skvěle zapadly do školního kolektivu dětí a nikdy neměly žádné větší problémy kázeňského ani klasifikačního charakteru. Paní učitelka si vzpomíná na jednu příhodu, kdy ve třídě došlo ke ztrátě mobilního telefonu a jedna vietnamská holčička „Pavlinka“ už tehdy přispěla k odhalení žáka, který mobil odcizil. Kupodivu žádný z jejich spolužáků jí nezazlíval, že zloděje oznámila, protože tento zloděj nebyl ve třídě vůbec oblíben a děti, když potom v červnu propadl, si výrazně oddechly.

Paní učitelce se ve škole učí dobře, nebyla nucena nějak výrazně měnit své metody práce se žáky. Vietnamské děti na naší škole považuje za příjemné oživení kolektivu a myslí si, že nová generace vietnamských dětí, která chodí v současné době do školy, nebo která bude v budoucnu navštěvovat české školy, naprosto splyne s českými dětmi a rozdíly mezi těmito dětmi budou minimální. Některé děti už s českými dětmi splynuly teď. Pro vietnamské děti, jejichž výsadou vždy bývala slušnost, pracovitost, touha po vzdělání a zlepšování se budou však některé návyky získané od většinové populace spíše na škodu, což si myslí už teď někteří z jejich rodičů, se kterými paní učitelka na třídních schůzkách hovořila.

7.4. Rozhovor s výchovným poradcem

Výchovný poradce je jeden z mála mužů, kteří na této škole působí. Sám o sobě říká, že patří mezi „staré dinosaury“. Pana učitele znám osobně, protože mě na druhém stupni také učil. Byl to můj oblíbený učitel a některé jeho bonmoty si pamatuji dodnes. Vzhledem k jeho dlouholeté praxi jsem mu položil tyto dotazy.

Otázky:

1. Od kdy pracujete jako výchovný poradce a co jsou vlastně Vaše úkoly na škole?
2. Jak vypadá prakticky práce výchovného poradce ve styku s dětmi?
3. S jakými problémy jste se setkal u dětí?
4. Liší se nějak české a vietnamské děti z pohledu praxe výchovného poradenství?
5. Co si myslíte o budoucnosti základního školství u nás, budou mít vietnamské děti v budoucnu nějaké problémy a potíže v této zemi?

Pan učitel uvedl, že pracuje ve funkci výchovného poradce více než dvacet let. V poslední době se k práci výchovného poradce přidala i práce takzvaného protidrogového koordinátora. Výchovný poradce slouží jako metodik při práci s třídními učiteli, kteří řeší nějaké výrazné problémy ve svých třídách, radí vycházejícím žákům s jejich dalším uplatněním na středních školách a učilištích. Spolupracuje se středními školami v našem okrese a kraji a zprostředkovává jejich nabídku pro vycházející žáky. V poslední době bohužel řeší i problematiku návykových látek, které se objevují v současnosti už i na základních školách, sice pouze jako experimentální záležitost ale svědčí to o posunu naší společnosti někam, kam bychom asi rozhodně směřovat neměli.

Na naší škole výchovný poradce v měsíci září předkládá vedení školy plán výchovného poradenství a plán práce protidrogového koordinátora, který zajišťuje souhrn přednášek, setkání našich žáků s pracovníky psychologických poraden, preventisty drogové problematiky, specialisty na klima ve třídách, kteří vyhledávají a snaží se předcházet některé negativní jevy, které v některých třídách vznikají. Dále řeší některé problémové žáky a to ve spolupráci s odborem sociální péče městského úřadu, zve si rodiče problémových žáků do školy a snaží se, aby pedagogický proces nebyl narušen žádnými negativními vlivy. Pan učitel konstatuje, že hlavně v poslední době problémy nastávají u žáků devátých tříd, kteří už na začátku roku vědí, že budou přijati na nějakou ze středních škol nebo

učilišť (nabídka stále převyšuje poptávku). Tito žáci pak považují devátý ročník za období, kdy pouze chodí do školy, neučí se, neodvádějí žádné výsledky a chtějí pouze získat vysvědčení, které jim ze zákona umožní vstup na jimi vybranou školu. Přibývá také rodičů, kteří toto žákům dovolují a takové jednání považují za naprosto normální. Roste počet žáků, kteří o víkendech tráví čas na diskotékách, mnohdy pod vlivem alkoholu nebo návykových látek, jak občas prokážou některé policejní akce.

Pan učitel zná všechny vietnamské žákyně, o kterých se zde hovoří, protože se účastní pohovorů se zákonnými zástupci, zná i jejich rodiče a k některým chodí i nakupovat. Říká, že této komunity bychom si měli vážit. A to především v tom, k jakým hodnotám vedou svoje děti. Také hodnotí vietnamské děti na naší škole jako slušné, pracovité, milé a hodné děti, se kterými se on sám ve své praxi nikdy nemusel zaobírat a proto je často může dávat jejich spolužákům za vzor. Některé žákyně pan učitel poznal i ze své pedagogické praxe a ví, že na všechny podmínky, které jim byly předkládány, děvčata vždy pozitivně reagovala. Stejně jako obě jeho kolegyně, se kterými jsem mluvil, však říká, že většinová populace ovlivňuje i vietnamskou komunitu a to v dobrém, bohužel i ve špatném, takže za pár let nebude smysl dělat rozdíl mezi českým a vietnamským dítětem, protože kromě vzhledu žádné rozdíly nebudou.

8 Většinová společnost a Vietnamci z pohledu českých médií

Z rozhovorů s vietnamskými dětmi a jejich rodiči jsem nabyl dojmu, že jejich život u nás je prakticky bezproblémový, protože oni sami si na žádné problémy nestěžují a nepocitují ani žádné ústrky ze strany většinové populace, státní správy, policie a podobně. O to více mě překvapilo, jaký mediální obraz šíří o vietnamské komunitě česká média.

Z práce Terezy Sakové o mediálním obrazu cizinců v ČR jsem se dozvěděl, že se Vietnamcům hlavně věnují tři nejaktivnější média. Mladá Fronta Dnes a deníky Právo a Lidové noviny, 46 % sledovaných příspěvků mělo negativní nádech a pouze 4 % hodnotila Vietnamce pozitivně. Publikované příspěvky se zaměřovaly hlavně na neoprávněné aktivity (nelegální pobyt, nelegální práce a další trestná činnost), společně s Vietnamci se takto negativně hledí také na Ukrajince pracující u nás, některá média začala v polovině devadesátých let dokonce používat termín „rákosník“ či „rákoska“, který se často používal v letech 1996, 2002 a také 2005. Pokud byly příspěvky pozitivní, vyzdvihují hlavně snahu Vietnamců učit se česky, pracovat a snažit se o vzdělávání. V poslední době hlavně po roce 2008 se média snaží o pozitivnější přístup.²⁹

V podobném duchu hovoří i článek Barbory Tošnerové z dubna 2010 nazvaný „Mediální obraz cizinců v českém tisku za roky 2008 a 2009“, který analyzoval celkem 2251 článků v denících MF Dnes, E15, Hospodářské noviny, Lidové noviny, Právo, Hálno noviny, Blesk, Šíp a Aha. Ze shrnutí vyplívá, že nejvíce textů s negativním zabarvením ze strany novinářů vzniklo o Vietnamcích (49 %) a Mongolech (48 %). Jako problémy analyzované deníky akcentují zejména témata

²⁹ SAKOVÁ, Tereza. Mediální obraz cizinců v ČR. *Migraceonline.cz: O migraci ve střední a východní Evropě* [online]. Praha, 2009 [cit. 2014-01-24]. Dostupné z: http://aa.ecn.cz/img_upload/224c0704b7b7746e8a07df9a8b20c098/NMedia_MedialniObrazCizincuVCR_3.pdf

nezaměstnanosti, nelegálních pobytů a ekonomické prospěšnosti cizinců a jejich integrace.³⁰

Zamyslel jsem se nad tím, čím se tedy konkrétně jednotlivé články o lidech pocházejících z Vietnamu zabývají. K tomu mi posloužila výzkumná zpráva Petry Klvačové a Tomáše Bitricha, která se jmenuje „Jak se (ne)píše o cizincích“ a vyšla v roce 2003. O lidech pocházejících z Vietnamu podle této práce

1. Převládají články o kriminalitě- píše se o nich jako o trhovcích a prodejcích ve stáncích nebo kamenných obchodech, jako o majitelích stánků, obchodů, tržišť ale také barů a heren a jako o obchodnících a podnikatelích. V této souvislosti se píše o pašování padělaného zboží přes hranice nebo jeho domácí výrobě a o jeho prodeji na tržištích. Píše se dále o úplatcích v souvislosti s dopravními přestupky, o prodeji pyrotechnického zboží prodávaného vietnamskými obchodníky v rozporu s předpisy a také o paradoxním obvinění vietnamských prodejců, kteří distribuovali rasistické nahrávky zaměřené mimo jiné právě proti Vietnamcům. Poměrně velké množství článků se týká také ilegálních přechodů hranic
2. Vietnamci se dostávají také do novin v souvislosti s články o násilí a to někdy v rolích pachatelů ale také často i obětí (krádeže a okrádání).
3. O Vietnamcích se píše také v souvislosti s porušováním zákona při výrobě a pašování lehkých drog, v souvislosti s prostitucí, organizovaným zločinem, falšováním peněz, různými podvody a dopravními nehodami. Vietnamci figurují také v člancích o nelegálním přechodu hranic do Rakouska či Německa, někdy se o nich píše také jako o převaděčích.

³⁰ TOŠNEROVÁ, Barbora. Mediální obraz cizinců v českém tisku za roky 2008 a 2009. *Migraceonline.cz: O migraci ve střední a východní Evropě* [online]. Praha, 2010 [cit. 2014-01-24]. Dostupné z: http://aa.ecn.cz/img_upload/224c0704b7b7746e8a07df9a8b20c098/BTosnerova_MedialniObrazCizincu.pdf

4. Jedná se o články s pozitivnějším pohledem na Vietnamce, jako jsou texty o vietnamských dětech ve školách, zapojování vietnamských podnikatelů do místní samosprávy, o oslavách vietnamského nového roku, o vietnamské mamince čtyřčat ale bohužel také o cizincích nakažených TBC, někdy také neplatičích a o jejich nakládání s odpady
5. Malá skupina článků se zaměřuje na život vietnamské komunity u nás, v nichž se konečně dává prostor i Vietnamcům samotným. Konečně se tedy i v našich médiích začíná mluvit nejen o nich ale také s nimi.
6. Velkým impulsem pro vznik několika článků bylo poslední sčítání lidu v ČR, kde byly zveřejněny statistické údaje, které analyzovaly demografickou situaci a imigraci Vietnamců k nám a staly se impulsem k vzniku článků o postojích většinové společnosti k cizincům a někdy také o vyjádření samotných cizinců o jejich životě u nás.
7. Jedná se o skupinu článků, jichž je zhruba 11 %, kteří se zabývají nejružnějšími záležitostmi. Píše se o vietnamských pytlácích, o prodeji drůbeže na tržišti, o falešné inspektorce, o koze chomutovského stánkaře, popřípadě o krupiérovi, který umí počítat vietnamsky, protože k němu do kasina chodili Vietnamci, nebo o žadatelce o adopci, která odmítla přijmout dítě, jehož otcem byl Vietnamec.³¹

Závěrem kapitoly bych chtěl říci, že si přeji to, aby novináři, kteří budou nadále psát o vietnamské komunitě, se nejprve s touto komunitou a jejími problémy důkladně seznámili a zprávy, které o této komunitě budou uveřejňovat, sloužily do budoucna k lepší integritě těchto lidí u nás. Osobně se domnívám, že je třeba se smířit s faktem, že Vietnamci prostě žijí mezi námi a pokud se chovají v souladu se zákony České republiky, není žádný důvod ke xenofobnímu chování

³¹ KLVAČOVÁ, Petra a Tomáš BITRICH. *Jak se (ne)píše o cizincích*. Praha, 2003. Výzkumná zpráva.

vůči nim. Nakonec bych rád vyzval všechny, kteří se zabývají psaním o cizincích:
Mluvme o nich, ale zároveň s nimi!

9 Závěr

V úvodu jsem si stanovil výzkumný problém, že při správně vedené školní práci se rozdíly mezi vietnamskými dětmi druhé generace a českými dětmi většinové populace pomalu stírají, popřípadě jsou takřka minimální, mnohdy pouze patrné z obličeje. Zorganizoval jsem tedy výzkum, kde jsem se dotazoval pěti dívek, které chodí na základní školu v Týně nad Vltavou. Další část výzkumu byla konzultace s paní učitelkami a výchovným poradcem té dané školy. Všechny mnou dotazované dívky mají bezproblémovou pověst a celkově jsou velice oblíbené.

Myslím si, že jsem toto úvodní zadání plně prokázal. Abych toto své tvrzení porovnal s celoevropskými údaji, uvádím zde některá fakta z článku „Does the Integration Context Matter“, které se zabývají dětmi imigrantů z Turecka, Maroka a zemí bývalé Jugoslávie. Údaje o evropských cizincích shromáždilo celkem 35 výzkumníků z různých zemí během sedmi let intenzivního zkoumání a spolupráce. Uvádím tato fakta, která korespondují s mými výzkumy. Například druhá generace Turků, je už teď v evropských zemích lépe integrovaná vůči původnímu obyvatelstvu. Je to tak proto, že tito lidé už nekončí pouze s maturitním vysvědčením, ale studují dále i na vysokých školách. Zároveň platí, že tito lidé na trhu práce už nejsou považováni za nekvalifikované, ale velice snadno získávají trvalé pracovní smlouvy. Zaměstnavateli v evropských zemích je už teď zcela jedno, jestli vysokoškolsky vzdělaný a kvalifikovaný zaměstnanec je „cizinec“ nebo „domorodec“.³²

Celková integrační politika současné Evropy se zabývá integrací s cílem dát všem stejné příležitosti, stírat rozdíly a podporovat takzvané zranitelné skupiny. Podle evropských výzkumů, Evropa těží z přílivu cizinců jednak demograficky ale je obohacena i o nové prvky z oblasti kulturní. Cílem Evropy je dosáhnout, aby

³² CRUL, Maurice, Jens SCHNEIDER a Frans LELIE. *The European second generation compared: does the integration context matter?* [online]. Amsterdam: Amsterdam University Press, c2012, 407 p. [cit. 2014-01-24]. IMISCOE research. ISBN 9789048516933-.

v roce 2020 byl poměr zaměstnanosti v celé Evropské unii 79 %, čímž se setřou rozdíly mezi Evropany a cizinci. V současné době je celkový poměr 69 % pro původní obyvatelstvo a 64 % u obyvatelstva integrovaného. V čele úspěšnosti této politiky integrace jsou v současnosti tři evropské státy- Rakousko, Nizozemí a Švédsko. Podle výzkumů je dokázáno, že lépe se naturalizují děti ze smíšených manželství, tím, že dáme cizinci občanství, více ho zapojíme do problémů té dané země. „Naturalizovaní imigranti“ mají obecně lepší integrační výsledky, než imigranti nenaturalizovaní, stávají se z nich aktivní a plnohodnotní občané, začínají se v evropských státech cítit doma a i jejich obraz, mediální a společenský se výrazně zlepšuje. ³³

Dovoluji si tedy svoji práci uzavřít tím, že úkoly, které jsem si dal v úvodu své práce, se mi podle mě podařilo úspěšně splnit a ve své další pedagogické práci se budu závěry svých výzkumů řídit a budu se snažit pomáhat „cizincům“, které budu vyučovat, rychle a kvalitně se začlenit do naší společnosti. Věřím, že tato integrace nakonec prospěje nám všem. Rasismus a xenofobie už v Evropě ve třetím tisíciletí nesmí mít místo.

³³ VAŠEČKA, Michal. *Indicators of integration policies: What influences migrant integration outcomes?*. 2013, s. 14-31.

10 Seznam použitých zdrojů

Cizinci podle kategorií pobytu, pohlaví a občanství k 31. 12. 2012. Český statistický úřad [online]. 2013 [cit. 2014-01-12]. Dostupné z: [http://www.czso.cz/csu/cizinci.nsf/t/7C00563328/\\$File/c01b10t.pdf](http://www.czso.cz/csu/cizinci.nsf/t/7C00563328/$File/c01b10t.pdf)

CRUL, Maurice, Jens SCHNEIDER a Frans LELIE. *The European second generation compared: does the integration context matter?* [online]. Amsterdam: Amsterdam University Press, c2012, 407 p. [cit. 2014-01-24]. IMISCOE research. ISBN 9789048516933-.

ČERNÍK, Jan. *S vietnamskými dětmi na českých školách: S vietnamskými dětmi na českých školách*. Vyd. 1. Jinočany: H, 2006, s. 143-185. Multikulturní inspirace. ISBN 8073190559.

Český statistický úřad [online]. 2013 [cit. 2014-01-12]. Dostupné z: [http://www.czso.cz/csu/cizinci.nsf/engt/11004A0B99/\\$File/c06t01.pdf](http://www.czso.cz/csu/cizinci.nsf/engt/11004A0B99/$File/c06t01.pdf)

Děti, žáci a studenti podle státního občanství na mateřských školách, základních, středních a vyšších odborných školách a konzervatořích ve školním roce 2011/12. Jihočeský kraj. Český statistický úřad [online]. 2013 [cit. 2014-01-12]. [http://www.czso.cz/csu/cizinci.nsf/t/6700311D68/\\$File/1377060203.pdf](http://www.czso.cz/csu/cizinci.nsf/t/6700311D68/$File/1377060203.pdf)

KLVAČOVÁ, Petra a Tomáš BITRICH. *Jak se (ne)píše o cizincích*. Praha, 2003. Výzkumná zpráva.

KOCOUREK, Jiří a Eva PECHOVÁ. *S vietnamskými dětmi na českých školách: Děti a rodina*. Vyd. 1. Jinočany: H, 2006, s. 160-185. Multikulturní inspirace. ISBN 8073190559.

KOCOUREK, Jiří. A brief history of Czech-Vietnamese relations and activities of the Vietnamese in the Czech Republic. 2006, s. 82-89.

KUŠNIRÁKOVÁ, Tereza. Česká stopa ve Vietnamu. Geografické rozhledy: časopis pro výuku a popularizaci geografie. Praha: IRIS, 2012, č. 1, s. 26-27.

LICHTENEGEROVÁ, Renata. Vietnamští podnikatelé jdou z tržnic do čela firem. [online]. [cit. 2014-04-24]. Dostupné z: <http://euro.e15.cz/profit/vietnamsti-podnikatele-jdou-z-trznic-do-cela-firem-893924>

Menšiny a migranti v České republice: my a oni v multikulturní společnosti 21. století. Vyd. 1. Praha: Portál, 2001, s. 103-105. ISBN 8071786489. Podíl cizinců vietnamského státního občanství na všech cizincích v ČR k 31.12.2012. Český statistický úřad [online]. 2013 [cit. 2014-01-12]. Dostupné z: [http://www.czso.cz/csu/cizinci.nsf/t/7D0033968B/\\$File/141413_kt08.pdf](http://www.czso.cz/csu/cizinci.nsf/t/7D0033968B/$File/141413_kt08.pdf)

SAKOVÁ, Tereza. Mediální obraz cizinců v ČR. *Migraceonline.cz: O migraci ve střední a východní Evropě* [online]. Praha, 2009 [cit. 2014-01-24]. Dostupné z: http://aa.ecn.cz/img_upload/224c0704b7b7746e8a07df9a8b20c098/NMedia_MediálníObrazCizincuVCR_3.pdf

Školní vzdělávací program pro základní vzdělávání. ZŠ Hlinecká [online]. [cit. 2014-01-12]. Dostupné z: <http://www.zshlinecka.cz/download/skolni-vzdelavaci-program.pdf>

TOŠNEROVÁ, Barbora. Mediální obraz cizinců v českém tisku za roky 2008 a 2009. *Migraceonline.cz: O migraci ve střední a východní Evropě* [online]. Praha, 2010 [cit. 2014-01-24]. Dostupné z: http://aa.ecn.cz/img_upload/224c0704b7b7746e8a07df9a8b20c098/BTosnerova_MediálníObrazCizincu.pdf

VASILJEV, Ivo. *S vietnamskými dětmi na českých školách: Hodnoty současné vietnamské společnosti*. Vyd. 1. Jinočany: H, 2006, s. 68-84. Multikulturní inspirace. ISBN 8073190559.

VAŠEČKA, Michal. *Indicators of integration policies: What influences migrant integration outcomes?*. 2013, s. 14-31.

Vietnamci v ČR. KOCOUREK, Jiří. SOCIOweb [online]. 2005 [cit. 2014-01-12]. Dostupné z: <http://www.socioweb.cz/index.php?disp=temata&shw=199&lst=106%3E>.

VÚP PRAHA. Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání. Praha, 2005. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/vzdelavani/skolstvi-v-cr/skolskareforma/ramcove-vzdelavaci-programy>